هەرێمی کوردستان بەرەو کوێ؟ یەکێتی چینایەتی دانیشتوانی عێراق، سیاسەتێکی پراگماتیکی و تاکتیکی نییە!.. جەمال کۆشش

ڕێککەوتنی سەرەتای مانگی (٤)ی (هەولێرو بەغدا) لەسەر ڕادەستکردنەوەی دەسیەی نەوت بە حکومەتی عێراقی، پاش بڕیاری دادگای پاریس، ئۆرگانە فەرمییەکانی (پارتی)، ملکەچییەکەی بە سەرکەوتن و حەکیمی و ئایندەبینی سەرۆکەوە بە خەڵکی کوردستان فرۆشتەوە.

بەسەر بادان و لەژێر لەوەوە هاوبەشە بایکۆتکەرە “بندیوارەکە”، قوباد تاڵەبانی، وتی وا باشتر بوو بە خواهیشتی خۆمان ئیمزاکەمان بکردایە، نەک وەک ئێستا ناچار بووینە.

ئەو لایەنانەی تەنانەت مەسرەفی پروپاگەندەی هەڵبژاردنەکانشیان لە لایەن دەوڵەتانی کۆنەپەرستانی ناوچەکەوە دابیندەکرێت (کە ئەمە تەنها بەسە بۆ هەڵوەشانەوەی حزبەکانیان)، بە هلهەلەوە پێشوازییان لە هەنگاوەکە کرد و موژدەی گەشەکردن و بوژانەوەی ئابووریان بە خەڵکی کوردستان دەدا، بەڵام بەشە ڕادیکاڵە بەناو چەپەکە ، “هاوبەشەکەی پرۆژەی ڕیفراندۆم” کە هێندەی نەما بوو ناوی “ڕیفراندۆمی کرێکاری” لێبنێن ، ئەم ڕێککەوتنەیان “بەبنبەستی دەوڵەتی کوردی” لە قەڵەمدا و لە داخی خیانەتی فرۆشتنی “خەونە شاعیرانەکە “یان بە چەند ملیارد دۆلارێک، تێر جوێنی دەسەڵاتدارانی یەکێتی وپارتی یان کرد.

بەرهەم ساڵح (سەرۆکی پێشووی کۆماری فیدراڵی عێراق)، پێدەچێت ئەو دەرکی بە شلەقی وناکارایی حکومەتەکەی سودانیش کرد بێت، پرۆژەیەکی هەندێک گشتی تری پێشنیار کرد (کۆنفیدراڵی بۆ کوردستان و گرێبەستێکی تری نێوان حکومەت و هاوڵاتی و گۆڕینی سیستەمی حوکمڕانی لە پەرلەمانییەوە بۆ سەرۆکایەتی) دیارە، هەمومان دەزانین دەستورو گرێبەستە کۆمەڵایەتییەکان سازانی فەرمی هێزە چینایتەکانن. دەستپێشخەرییەکە لە بێدەنگییەکی کوشندەدا خنکا.

هەندێک کەسایەتی و دەزگای ڕاگەیاندن وناوەندی لێکۆڵینەوەی لۆکاڵی، داوای دەستلەکارکێشانەوەی حکومەتی هەرێمیان کردو چەند

سیناریۆیەکیان بۆ ڕاپەڕاندنی دۆخی ئاوارتە خستەڕوو، هەڵبژاردنی ڕاستەو خۆ وپێکهێنانی حکومەتی کاتی…
ڕێژەی هەژاری لەسەرووی (٣٥٪)، بێکاری لە سەروی (١٥٪) و لە نێوان لاوانیشدا لەسەروی سەدا (٢٠٪)ەوەیە. کەرتی تەندروستی و پەروەردە ، بەرهەمهێنان و پیشەسازی و کشتوکاڵ، کارەبا و تەکنەلۆژیا،سیستەمی بانکی وپارەو پرۆسەی ئاڵوگۆڕی دراو، تێکەڵا و بێکەڵک و پڕن لە گەندەڵی وهەدەردان ودزی و سپیکردنەوە. عێراق ، یەکێک لە زۆرترین ڕێژەی زیندانیانی تاوان و حوکمدراوانی بۆ سزای ئیعدام هەیە. یەکێک لە هەرە گەندەڵترین دەوڵەتەکانە و ناشەفافترینانە، هێزە میلیشیاییە- سەکتە ئایدیۆلۆژییە ئاینییەکانی لایەنگری کەسایەتیەکاریزماییەکان ، بەشێکی دامەزراوەکانی دەوڵەت و بازاڕ و جوگرافیایان لە کۆنترۆڵدایە .
ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەر ساڵی (٢٠١٩)ی پایتەخت و شارەکانی خوارووی عێراق، بۆ ئاڵوگۆڕی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی، بەکوشتنی هەزار کەس و بریندارکردنی (٢٠) هەزار و ڕفاندن و زیندانی سەدان لە لایەک و لە لایەکی دیکەوە بە لاڕێدابردنی ئامانجی واقعی ڕاپەڕینەکە و گۆڕینی بۆ ئاڕاستەی هەڵبژاردن و ڕاکێشانی هەلپەرستانی نەو ڕاپەڕیوان بۆ نێو پرۆسەی پەرلەمانی، پاشەکشێیەکی بەسەردا سەپێنراوە.
ئەو حزب و هێزە سیاسیانەی کە لە شارەکانی موسڵ و تکریت و ئەنبار و دیوانیە …پێکهێنەرو گوایە نوێنەری ئەو ناوچانەن لە حکومەتی عێراقدا، هەمان پێکهاتەی دەستەی فەرمانڕەوای دەسەڵاتی عێراقن،بەرپرسیارن لە شەڕوماڵوێرانی چ لە ناوچەکانی خۆیان وچ لەسەرانسەری عێراق. خەڵکی ناڕەزایی ئەو ناوچانەش بەهەمان ڕادە لە چینی باڵادەست و کۆنەپەرستی حەلبوسییەکان و عەزمییەکان و حزبی ئیسلامییەکان و عەللاویەکان تووڕەن و ئامانجیان لە نیوبردنی ئەم سیستەمە سیاسییە.
شەڕو ئاشتی، ڕێککەوتن وگرژییەکانی نەو حزب وقەوارە سیاسیەکانی ئێستای دەسەڵاتدارانی عێراق، چ لەگەڵ حکومەتی هەرێم، چ لە کەرکوک، نەینەوا، بەغدا، پەیوەندییان بە ژیان و مافەکانی خەڵکەوە نییە. ئەوان لەسەر ئەو شوناسە ئاینی و نەتەوەیی و تایفی و کۆمایەتییە بیروباوەروهەزانە جوداخوازی وهەژمونگەری چینایەتی لە نێو ئەو گروپانەدا بەدەستدێنن تا مەرکەکی ڕەوایی بە نوێنەرایەتی خۆیان بدەن وەک حزبی ئەو تاقمانە سیاسەت بکەن. ئەمە تەنها کێشەی ئەو ناوچانە نییە کە هەمە ڕەنگن وسروشتی مێژووی دانشتوانەکەین، بابەتەکە ئەوەیە تەواوی خەڵکی عێراق لە ڕێگای میدیاوە ڕادەکشرێنە نێو ” کێشە” دروستکراوەکانی دەستی خۆیانەوە.

لە بارەی مافەکانی خەڵکی کوردستانەوە، بەو بڕیارانەی دادگای فیدراڵی عێراق و پاریس، خەڵکی کوردستان هیچ زیانێک ناکات، هیچ لەدەست نادات. بەڵام دەرگا بەڕووی دەسیەی زۆر گرنگدا واڵا دەکات.
چارەنوسی قەوارەی هەرێم، لەتوند پێچەکی مێژوویدایە، حکومەتی هاوبەش نەماوە، هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ناتوانێت هەر هەمان حکومەتی ئێستا بەرهەم بهێنێتەوە. دەبێت دوو ئیدارەیی بە ئاکامێک بگات.
پتر لەشەش هەفتەیە بەهۆی نەوت گیراوەتەوەو کەشتیەکانی کەناری جیهان ئەوانەی نەوتی کوردستانیان بەبازاڕ دەگەیاند، بەبەتاڵی گەڕانەوە. وا لەکەدەردەتەوە کە ڕاگرتنی نەوت، لەلایەن دەوڵەتی عێراقەوە بکرێتە قەرەبووی مەرجەکانی ئۆپیک بۆ کەمکردنەوەی بەرهەم بۆ پارێزگاری نرخی نەوت.
ئەگەرلە پرۆسەی شکڵگرتن وپیکهێنانی حکومەتەکەی سودانی وردبینەوە، یەکێتی چینایەتیەکی نەو بۆرژوازی پێکهاتەکانی دانشتوانی عێراق بە هەژموونی دەوڵەت بەسەر عێراقدا دەبینینەوە.
پێشینەیەکی مێژوویی لە خەباتی ئازادیخوازانەی خەڵکی کوردستان بۆ مافە سەرەتایی وئازادییە کۆمەڵایەتیەکان کەلە کوردستان کە وەک نەریتی ژیانی ڕۆژانەی لێهاتووە (مافەکانی ژنان وئازادی و مافە کانی تاک لە پەیوەندی بەئاین وئیلحادو خواردنەوەو پۆشاک …) ئەبێت وەک هاوڵاتیانی ناوچەکانی تری عێراق چاولێبکرێت و بەهیچ جۆرێک نابێت وەک تانەی یاسای ئەحوالی شەخسی ، بچێتە گرفانی ئیسلامیەکانەوە.
ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەری ٢٠١٩ بەدەنیاییەوە لەمەودوا هەر بە بەغدا وناسریەو بەسرەوە قەتیس نابێت و دەپەڕێتەوە موسڵ و دیوانیەو هەولێرو سلێمانیش. ئەم یەکێتی یە چینایەتیەی کرێکاران وزەحمەتکێشانی عێراق و بەرژەوەندی هاوبەشەی تەواوی خەڵکی عێراق لە بەرامبەر دوژمنە هاوبەشەکانیان ئاکتێکی تاکتیکی و پراگماتیکی نیە.
ئەمەش لەگەرەوی بەهێزبوونی ڕەوتی کۆمەنستی دایە لە نێو ناڕەزایەتیە بەردەوام وڕاپەڕینەکانی خەلکی عێراقدا.

جەمال کەشش کۆتایی ئەبریلی ٢٠٢٣